

harta caritatis

Fordította: Széles Elréd O.P.R.

Port Royal Rend
Szent Szeverin Apátság
Kaufbeuren – Budapest
2020

Clairvaux-i Szent Bernát
Cîteaux-i apáti pecsétje

Charta Caritatis¹

A szeretet szabályzata

¹A szeretet szabályzatáról

[Előszó]

²Mielőtt a ciszterci apátság felvirágzott volna, István úr és testvérei rendelkeztek, hogy a püspökök és szerzetesek közti összekülönbözések elkerülése végett semmiképp sem szabad új apátságot alapítani egy püspök egyházmegyéjében, annak jóváhagyása nélkül. Ezt a rendeletet a Cîteaux-i monostor készítette, adta ki és a többi monostor is megerősítette. ³Ezen rendeletben óvintézkedésként, a későbbi hajótörések elkerülése és a béke megőrzése érdekében meghatározták és utódaikra hagyták, hogy milyen szövetségben, mi módon, valamint milyen szeretettel legyenek a testvérek a világ minden részén, szerte az apátságokban, testben ugyan különválasztva, de lelkükben elválaszthatatlanul összeforrva. ⁴Úgy döntöttek, hogy ezt a rendeletet *Charta Caritatis*-nak nevezik, mert kimerítő terhek kivetése helyett, rendelkezéseiben kizárólag a lélek szeretetét szolgálja, egyként isteni és emberi javakban.

---

¹ Jelenszöveg forrása az *Ordo Cisterciensium Reformatorem Stricteris Observantiae* központi oldala: <https://www.ocso.org/wp-content/uploads/2016/05/EN-Carta-Caritatis.pdf>

¹Itt kezdődik a Charta Caritatis

I. fejezet

²Arról, hogy egy anyaegyház nem függ leányától², semmilyen anyagi előny esetén sem.

³Mivel nagyon jól tudjuk, hogy mindannyian az egyetlen igaz Király és Mester szolgálói és haszontalan szolgálói vagyunk, ezért apátjainkra és szerzetes testvéreinkre nem vetjük ki világi haszonszerzés vagy átmeneti javak sáfárkodását, akiken keresztül nekünk legnyomorultabb embereknek, Isten az ő szerető jóságában, a legkülönbélebb helyeken a Regula fegyelmét adta. ⁴Ezért javukra és az Anyaszentegyház minden gyermekének javára az a célunk, hogy semmivel ne terheljük őket, semmivel ne csorbítsuk javaikat; nehogy szegénységükből nyereségvágy fakadjon és képtelenek legyünk elkerülni a kapzsiság gonoszságát, amiről az apostol ezt mondja: „ami nem más, mint bálványimádás” (Kol 3,5). ⁵Szeretnénk azonban a szeretet érdekében megőrizni a lelkek gondozását, hogy ha valaha egy kicsit is elfordulnának – amitől Isten mentsen – szent elhatározásuktól és a szent Regula megtartásától, aggályoskodás nélkül képesek legyenek visszatérni az élet egyenes útjára.

---

² Azaz egy apátság a hozzá tartozó perjelségtől vagy egyéb filiális intézménytől.

II. fejezet

¹Arról, hogy a Regulát minden módon meg kell érteni és meg kell tartani

²Ezért megparancsoljuk, hogy mindenben engedelmeskedjenek Szent Benedek Regulájának, ahogy azt az Új Monostorban³ látták. ³A szent Regulát nem szabad másként magyarázni, mint ahogy elődeink, a szent atyák – vagyis az Új Monostor⁴ szerzetesei – értették és megtartották, és ahogy azt ma is értjük és megtartjuk, vagyis ők is ugyanígy értsék és tartsák meg.

III. fejezet

¹Arról, hogy mindenkinek egyazon liturgikus könyvei és szokásai legyenek

---

³ Az „Új Monostor” kifejezés a ciszterci alapiratokban (*Exordium Cisztercii, Charta Caritatis, Exordium Parvum*) jóformán kivétel nélkül, mindig Cîteaux akkoriban monostorát jelenti.

⁴ A *Charta Caritatis* a ciszterciek életében azt a szerepet játsza, mint a bencések életében Szent Benedek Regulája. Többféle redakciója ismert, először 1114-ben említik a források, az auxerre-i püspök fogadta el, mint „a szeretet és az egyetértés okmányát, amely az Új Monostor és az általa alapított apátságok között létrejött.” 1119-ben, II. Callixtus pápa több, meg nem nevezett jogszabályt is megerősített, a *Charta* valamelyik változata is köztük lehetett.

Az angol szöveg kapitálissal szedi az a „New Monastery”-t, ami egyértelművé teszi, hogy nem általánosságban van szó egy új alapítású monostorról, hanem kifejezetten Cîteaux monostoráról van szó, ami a szöveg későbbi részeire is vonatkozik.

²És mivel kolostorunkban minden más monostorból hozzánk érkező szerzetest sajátunkként fogadunk, ezért helyénvalónak látjuk és az az akaratunk, hogy a szentmiséhez és a nappali és éjjeli zsolzmához szükséges minden könyv és breviárium használatukra álljon – az Új Monostor könyvei és zsolozsmája szerint –, hogy vezetésünk alatt ne támadjon viszály, hanem egy szeretetben, egy Regulában és ugyanazon gyakorlatban éljünk.

IV. fejezet

¹Az apátok közötti általános rendelkezésekről

²Ha az Új Monostor apátja⁵ bármelyik monostorba látogat, a helyi apát adjon neki elsőbbséget monostorában, jelezve, hogy az Új Monostor anyaszentegyháza az övének; és mindaddig míg ott marad, a vizitor apát helyettesítse őt, kivéve az étkezéseken, amikor is ne a vendégházban, hanem a testvérekkel, a refektóriumban egyen, a rend megőrzése végett – kivéve, ha a helyi apát nincs jelen.

³Rendünk valamennyi vizitáló apátja tegyen hasonlóképpen. Azonban, ha többen érkeznek látogatóba, mindig a rangidős étkezzen a vendégházban.

⁴Ismét egy kivétel: a helyi apát áldja meg novíciusait, a Regula által előírt idejük kitöltése után, akkor is, ha a főapát jelen van.

⁵Hasonlóképpen, az Új Monostor apátja, a helyi apát rendelkezéseivel szemben ne rendelkezzen semmiben, sem a tevékenységekkel, sem az anyagi javakkal, sem az étkezéssel kapcsolatban. ⁶Azonban ha azt tapasztalja, hogy azon a helyen megszegik a Regula szabályait, az apát

⁵ Vagyis a mindenkori Cîteaux-i apát.

jelenlétében, szeretetteli tanáccsal és kiigazítással kell élnie. Ha a helyi apát távol van, a hibát neki kell kijavítania.

V. fejezet

¹ Arról, hogy az anya egyszer látogassa leányait

² A rangidős apátság apátja évente egyszer látogassa végig az általa alapított monostorokat; gyakrabban is látogathatja őket, hogy örömet szerezzen nekik.

VI. fejezet

¹ Arról, hogy milyen tisztelettel viseltessenek a leányok, midőn anyjukhoz látogatnak

² Mikor ezen egyházak bármelyikének apátja az Új Monostorba érkezik,⁶ a megfelelő tisztelettel mutassák be; az apát távolléte esetén foglalja el annak stallumát, fogadja a vendégeket és étkezzen velük.⁷ ³ Ám ha jelen van,⁸ akkor ezek egyikét se tegye, hanem étkezzen a refektóriumban.

⁴ Mindig a helyi apát rendelkezzen monostora ügyeiben.

VII. fejezet

¹ Az apátok Cîteaux-i Általános Káptalanjáról⁹

⁶ Ismét Cîteaux-ról van szó, vagyis anyagként a mindenkori rangidős, alapító apátságot kell érteni.

⁷ A monostor vendégei, a szerzetesektől elkülönítve, a vendégházban étkeztek. A vendégszeretet jegyében az apát – látogatásuk idején – velük étkezett.

⁸ Mármost a helyi apát.

⁹ Az első *Capitulum Generale*-t, azaz *Generális, Általános* vagy *Nagykáptalan*-t va-

²Ezen egyházak mindegyikének apátja, évente egyszer menjen az Új Monostorba,¹⁰ azon a napon, melyet ők maguk közt meghatároztak és foglalatoskodjanak lelkük üdvösségével. Ha valamit hozzá kell tenni vagy igazítani kell a szent Regula megtartásán, akkor rendelkezzenek róla, és állítsák helyre maguk közt a békét és a szeretetet.

³Ha kiderülne, hogy valamelyik apát kevéssé buzgó a Regula megtartásában vagy világi dolgokkal foglalatoskodik, avagy bármilyen rosszra hajlik, szeretettel hirdessék ki. Akiről szó van, szenvedje el ezt, hogy elteljen bűnbánattal és szabjanak ki rá kitöltendő vezeklést. Ám ezt csak az apátok tehetik meg.

⁴Ha valamelyik egyház elfogadhatatlan szegénységbe hanyatlana, a monostor apátja ismertesse az egész káptalannal. Engedje, hogy az apátok a szeretet heves tüzeit felszítva enyhítsék ezen egyház nyomorúságát, erőforrásaik mértéke szerint, az Isten által nekik adott javakból.

VIII. fejezet

¹A Cîteaux-ban kiadott rendeletekről és azok hatályáról általuk létesítettek; arról, hogy mindenkinek részt kell vennie az általános káptalanon;

---

lőszínűleg 1119-ben tartották, s képviseleti jogköre az 1150-1160-as években szilárdult meg. A négy protoapátság 1163-tól nyert vizitációs jogot és ezzel jelentősen demokratizálódott a Káptalan. A ciszterci alapdokumentumok harmadik fontos körét az *Általános Káptalanok* gyűjteményei alkotják. Az 1119-1182 közötti Káptalanok határozataiból született gyűjtemény az *Instituta Generalis Capituli*, rövidebb változata a *Capitula*.

Az *Általános Káptalan* a Szent Kereszt Felmagasztalásának ünnepének vigíliáján, szeptember 13-án, délelőtt vette kezdetét és három napig tartott.

Forrás: *op. cit.*, Keglevich Kristóf, „A ciszterci nagykáptalan és a magyar apátságok a középkorban”, 9-16.

10 Ismét Cîteaux-ba.

és a távolmaradók büntetéséről

²Ha Isten kegyelméből bármelyik egyház oly nagyra növekszik, hogy újabb monostort létesíthet, ugyanazt tartsák maguk között, amit mi tartunk magunk és testvéreink között.

Ugyanakkor gyakoroljuk és fenntartjuk magunknak, hogy valamennyi tartomány apátja az általuk meghatározott napon az Új Monostorba jöj-jön és mindenben engedelmeskedjen a hely apátjának, úgy a hibák kijavításában, mint a Rend szent Regulájának megtartásában. ³Ám az általuk létesített monostorokkal nem kell éves káptalant tartaniuk. ⁴Azonban ha testületileg bizonytalanság vagy a novíciusok megáldása akadályozza az apátot, hogy a kijelölt napon eljusson a fent említett találkozóra, perjelét küldje el, aki megokolja a káptalanról való távolmaradását és aki minden határozatot és intézkedést hazavisz és megismertet apátjával és testvéreivel.

⁵De ha valaki feltételezhetően más okból marad el az Általános Káptalanról, a következő évben vezekeljen hibájáért és mindaddig, amíg a Káptalan jónak látja.

IX. fejezet

¹Azokról az apátokról, akik megvetik a Regulát vagy a Rendet

²Ha úgy találtatik, hogy valamelyik apát megveti a szent Regulát vagy a Rendet, vagy hozzájárult a gondozására bízott testvérek sérelméhez, az Új Monostor apátja személyesen vagy perjele által, avagy levélben négy alkalommal intse őt, hogy kijavítsa hibáját. Ha ezeket az intéseket is megveti, akkor a rangidős monostor apátja ügyeljen rá, hogy a hibát nyíltan feltárja az illetékes megyéspüspök és kanonokjai előtt. Színe elé

idézve őt és a nevezett apátot, alaposan megvizsgálva ügyüket, a püspök intse hibái kijavítására vagy pedig mint a feladatra alkalmatlant, távolítsa el pásztori hivatalából.

³Ha a püspök és papsága nem tulajdonít nagy jelentőséget a szent Regula megsértésének a monostorban és nem kívánja hivatalából felmenteni a nevezett apátot, az Új Monostor apátja, néhány más apáttal menjen abba a monostorba és távolítsa el hivatalából a szent Regula megsértőjét; azon hely szerzetesei pedig, az apátok jelenlétében és tanácsával válasszanak arra méltó új apátot.

⁴Ha a helyi monostor apátja vagy szerzetesei tiszteletlenek a hozzájuk érkező apátokkal vagy vonakodnak behódolni döntésüknek, közösíttessenek ki, de ha valamelyik kárt okozó magához tér és mégis meg akarja menteni lelkét a haláltól, és élet a jó felé kívánja fordítani, menjen anyjához, az Új Monostorhoz, s a testvérek, mint egyházuk fiaként fogadják.

⁵Ha ez az eset nem áll fenn – amit minden testvérnek erőnek erejével el kell kerülnie – apátja beleegyezése nélkül egyetlen szerezetést se fogadunk be állandó tartózkodásra. Ugyanígy ők se fogadják be állandó tartózkodásra a mi szerzeteseinket. Akaratuk ellenére nem engedjük szerzeteseinket egyházaik állandó tagjává lenni, és mi sem engedjük az övéket a miénkbe.

⁶Ha az egyházak apátjai azt látnák, hogy az Új Monostor vadhajtásként növekedne, a szent Regula vagy a Rend legegyszerűsebb útjáról letérve, három apát, apát-társaikkal, – úgyismint le Ferté, Pontigny és Clairvaux apátjaival¹¹ – négy ízben figyelmeztesse a hely apátját, céltudatosan intve mindabban, mit korábban elítéltünk a Regulától való eltéréssel kapcsolatban –, ám személye kivételt képez, még ha ellenáll, akkor sem helyettesíthetik másik apáttal, még abban az esetben sem, ha anatómát kiáltanak ki rá. ⁷Ha továbbra sem fogadja meg tanácsukat, értesítsék Chalon püspökét és kanonokjait, kérve, hogy idézzék színük elé és a panasz ki-

---

11 A Cîteaux-i alapítású, első négy monostort, La Ferté-t, Pontigny-t, Clairvaux-ot és Morimond-ot *protoapátságoknak* nevezzük, melyek később fontos rendkormányzati szerephez jutottak és a ciszterci rend négy ágát is belőlük eredeztetjük.

vizsgálása után küldjék vissza ítéletükkel súlytva vagy pedig úzzék el hivatalából, mint aki alkalmatlan a pásztori feladat betöltésére.

⁸Elűzése esetén a monsotor testvérei közül három vagy amennyi szükséges, küldessen az Új Monostor által alapított apátságokba, és ezeknek annyi apátját kell két héten belül összehívni, amennyit csak lehetséges, hogy tanácsuk és közreműködésük mellett¹² új apátot válasszanak, ahogyan Isten előírta. ⁹Amíg a pásztor, Isten kegyelméből helyreállítva, tévedéséből meg nem tér vagy valaki más, a Regula szerint a helyébe nem lép, az egyházat La Ferté apátjának kell vezetnie.

¹⁰Ha a fent nevezett város püspöke és papsága elhanyagolja a jogsértő személy ügyének fentiek szerinti kivizsgálását, akkor [azon házak] apátjai, kik az Új Monostorból erednek, menjenek a szabályszegés helyére és a szabályszegőt mozdítsák el hivatalából; és az egyház szerzetesei tanácsukkal állítsanak maguknak apátot. ¹¹Ha ezen apát és szerzetesei nem akarják fogadni az apátokat és nem akarnak engedelmeskedni nekik, ne féljenek csapást mérni rájuk a kiközösítés kardjával és metsszék le őket az egyház katolikus testéről.

¹²Ha ezek után bárki, aki jogsértést követett el, végül visszanyeri értelmét, és menteni kívánja lelkét, meneküljön oltalomért három egyházunk valamelyikébe – La Ferté-be, Pontigny-ba vagy Clairvux-ba – fogadják be a háznépbe, társukként mindaddig, míg saját egyháza meg nem békül és ő igazságos módon vissza nem adatik annak. ilyen időkben azonban az éves káptalant az apátok ne az új monsotorban ünnepeljék, hanem bárhol, a három fenti monostor közül.

X. fejezet

¹A különféle apátságok és filiák közötti jogról

---

12 Értsd, a Cîteaux-ban élő állandó szerzetesek tanácsával és segítségével.

²Ez az apátságok és a filiák közötti jog. Minden apát elsőbbséget élvez monostorában más, látogató apát-társaival szemben, hogy e szavak beteljesülhessenek: legyenek a tisztelet dolgában egymással versengők.¹³ Ha két vagy több apát érkezik, a rangidős foglalja el a magasabb helyet. A helyi apát kivételével mindenki a refektóriumban étkezzen, ahogy azt fentebb mondtuk. ³Egyéb esetben bárhol gyűljenek is egybe, apátságuk alapítási ideje szerint legyenek rangsorolva, úgy, hogy akinek egyháza régebbi, az idősebb lesz, ezen kivétellel: egyiküknek fehér albában a rangidős teljes feladatkörét kell viselnie, mindük előtt állva, a kórus bal kéz felőli oldalán, még akkor is, ha az illető mindenkinél fiatalabb. Bárhol üljenek is le együtt, hajtsanak főt egymásnak.

XI. fejezet

Az apátok haláláról és megválasztásáról

¹Apátjuk halála után az Új Monostor testvérei három – vagy ha akarják, több – hírvivőt küldjenek az apátokhoz, ahogy fentebb mondtuk, és két héten belül, amilyen sokan csak tudnak, hívassanak egybe; és Isten előrelátásával és egymás közti megegyezéssel jelöljenek ki új apátot. ²Mindaddig La Ferté apát ura foglalja el az elhunyt apát helyét – ahogy azt korábban más ügyben mondtuk –, amíg egy másik apát választás által átveszi mind a helyet, mind a lelkipásztori teendőket. ³Minden saját pástorától megözvegyült monostor hívja meg a belőle született egyház apátját, és az ő jelenlétében és tanácsával válasszanak maguknak apátot saját testvéreik közül vagy az Új Monostorból vagy más egyházból.¹⁴ ⁴A ciszterciek nem választhatnak az egyházon [Renden] kívülről apátot, és ilyen célra saját szerzetest sem adhatnak.¹⁵ ⁵A szerzetesek bárkit is válasszanak, Rendünk bármely monostorából, őt ellenkezés nélkül fogadják el.

---

13 Róm 12,10

14 Ha a szerzetesek maguk közül nem tudtak apátot választani, más ciszterci monostorok szerzeteseit is megválaszthatták apátoknak.

15 Vagyis más szerzetesrendbe apátoknak.